

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: Pintura sobre tela
OBJECTE: Quadre
MATERIAL / TÈCNICA: Pintura a l'oli
TÍTOL / TEMA: *La presentació de Jesús al temple*
AUTOR: Antoni Viladomat
DATA / ÈPOCA: Segle XVIII
DIMENSIONS: 90,5 x 90 cm (sense marc)
PROCEDÈNCIA: Museu Diocesà de Barcelona (Barcelonès)
NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 12116
COORDINACIÓ: Maite Toneu
RESTAURACIÓ: Beatriz Montobbio i Núria Piqué
ANY DE LA RESTAURACIÓ: 2013

La Presentació de Jesús al temple és un tema freqüent a l'art cristià. Als quaranta dies de néixer, un cop acomplert el temps de purificació, els pares de Jesús el porten al temple, on els rep l'ancià Simeó. Antoni Viladomat, com molts altres artistes, plasma aquest tema en una pintura sobre tela que anava inserida dins un retaule dedicat als set goigs dels dolors de la Verge. Coneixem l'existència de tres pintures més amb escenes de la vida de Jesús i la Verge (*Pentecosta*, *Flagel·lació* i *Ascensió*) que també formarien part d'aquest retaule.

Les pintures que tenen més de 300 anys solen arribar amb moltes intervencions, que modifiquen l'essència original. Sovint, les successives neteges han suposat agressions i han erosionat l'estrat pictòric. Aquesta peça, en canvi, ha tingut la sort de no patir gaires modificacions. Ens ha arribat sense cap retoc, ni vernís gruixut, amb el format original i amb els senyals de la preparació de quan es va emmarcar.

La Presentació de Jesús al temple es pot considerar que és una pintura d'Antoni Viladomat en estat quasi pur, el que la converteix en una obra d'excepció per estudiar la tècnica del pintor. El criteri actuals de mínima intervenció en què s'afronten les intervencions de conservació i restauració tenen com a finalitat aportar a l'obra la màxima estabilitat i retornar la seva llegibilitat. S'evita sotmetre l'obra a tensions i riscos innecessaris, i es respecten tots els elements que conformen la seva història.

Descripció i estat de conservació

Es tracta d'una pintura sobre tela sense marc, de format gairebé quadrat. El suport tèxtil és de fibres liberianes, teixides en tafetà senzill de trama oberta i fils força irregulars. La densitat dels fils és de 8,5 fils per cm en l'ordit, per 10 fils per cm en la trama. La torsió dels fils, tant de la trama com de l'ordit, és en Z. A la zona central inferior presenta dos estrips.

En algun moment, la tela es va desclavar parcialment del seu bastidor original i es va tornar a clavar al mateix bastidor original, al qual se li va substituir un dels llistons. El bastidor fix, amb encaix de mitja mossa i espiga als angles, presentava un estat molt deteriorat. Havia perdut el travesser horitzontal central, del qual trobem l'encaix al llistó lateral esquerre i el rastre de la reserva de pols, marcat a la tela. Tres dels llistons semblen d'època i el quart és posterior, de fusta aprofitada. L'atac sever d'insectes xilòfags ha debilitat la fusta en diverses zones, sobretot en els angles.

La capa de preparació està composta per una càrrega, un aglutinant i una terra mangra que li dona el to vermellós, tradicional del pintor. Es tracta d'una capa força gruixuda i perceptible en els laterals i en les zones amb pèrdues. En general, estava ben adherida a la tela, excepte en alguns punts. Les pèrdues de capa de preparació coincidien amb els dos estrips de la zona central inferior i alguna altra petita zona puntual.

La capa pictòrica està executada a pinzell, amb tècnica a l'oli, i aplicada amb una capa de gruixos diferents, essent més gruixudes les zones on destaquen llums. L'estrat pictòric té una bona adhesió amb la capa de preparació. En algunes zones s'han produït aixecaments i pèrdues, a causa d'una deficient manipulació i humitat que ha patit.

L'abundant brutícia superficial acumulada era deguda principalment a pols volàtil ambiental, contaminació atmosfèrica i fums i sutges d'espelmes, que ennegrien la capa pictòrica. Amb l'observació amb llum ultraviolada s'observava que només tenia vernís localitzat a la zona superior dreta (sobre sant Josep), a mode de regalims, i una taca central a sobre del dit del Nen Jesús.

El procés de conservació i restauració

S'ha fet la desinfecció amb cambra d'anòxia i s'ha fixat la capa pictòrica amb la taula de succió, amb escalfor controlada i amb aplicació de cola orgànica. El bastidor s'ha netejat i s'ha reforçat per tal que guanyés estabilitat, amb uns reforços metàl·lics als angles i la col·locació del travesser perdut, respectant els afegits històrics.

S'han minimitzat les deformacions de la tela i s'han tractat els estrips i forats amb un tractament de microsoldadura de fils, per posteriorment reforçar-ho amb fils pont, seguint el protocol del CRBMC. Per a la zona inferior dreta, després, s'han aplicat punts de tensió amb tela sintètica (article Lipari, de Trevira CS®), adherida amb Beva film®.

A continuació, s'ha fet una neteja aquosa amb el pH regulat. Després de fer el test de neteges implementat en el CRBMC, s'ha decidit fer servir un pH 7, que ha permès eliminar la brutícia superficial adherida. No ha estat necessari fer una segona neteja amb dissolvents, ja que no presentava oxidació de vernís ni alteracions que impedissin la lectura unitària de l'obra. Amb bisturí, s'ha tret la gota de vernís que hi havia a la part central de l'escena, que coincidia amb la mà de l'infant. S'ha decidit no envernissar la pintura per tal de no interferir en els materials originals i pugui ser una obra d'estudi de la tècnica del pintor.

L'anivellament de les llacunes s'ha fet amb la massilla tradicional, que s'ha aplicat de forma molt precisa a pinzell, evitant deixar aurèola pel fet que la superfície no ha estat envernissada. La reintegració cromàtica s'ha fet seguint el criteri il·lusionista amb pigments i vernís de baix pes molecular.

Com a mesura de conservació preventiva, s'ha protegit el revers de l'obra, amb Tyvek®1443R, teixit de polietilè d'alta densitat, químicament neutre i transpirable, per tal d'evitar l'acumulació de pols i altres partícules, i com a barrera per reduir els efectes de les fluctuacions de temperatura i humitat i els atacs biològics.

Quadre abans del procés de conservació-restauració

Detall amb diferents tècniques fotogràfiques: ultraviolada, transil·luminació i llum rasant

La presentació de Jesús al temple, després de restaurar